

ВЪЗВРАЩАМЕ СЕ КЪМ ИСТИНАТА

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА СГВ, БРОЙ 1

СОФИЯ, 1 – 15 ЯНУАРИ 2005 г.

ЦЕНА 0,60 лв.

http://pravos.bg, e-mail: yurpress@abw.bg

- **Примерът на подвижничеството** – следо на митрополит Йосиф за новата книга на Любчанския митрополит Габриел стр. 3
- **Православното просветителско общество „Роденици“** стр. 4

- **За благодетелието и тевеквизита** – статията от „култуса с роа“ стр. 5
- **Иеросолимски Исус** – основоделател на Големо-Развитският скит стр. 6

- **Голштински и юбилей през 2005 година** стр. 6
- **Плувиците монаси** – за изложбата „Таксидиплите и възрожденската култура“ стр. 8

Богоявление

Кръщение Христово (Богоявление). Митрополит от Толовички епископ, XIV в.

И то, отвори ми се небесата, и видох Духа Божий да седи като гълъб и да се спуска върху Мен. И оттогава от небесата, който казваше: Този е Мойто възлюблен Син, и Който е Мойто благоволение.

(Мат. 3:16-17)

Отворено е и днес небето, отново Дух Свети слиза над водите и Бог свидетелства за Своен Син.

О, ако биха могли да се отворят душните ни очи! О, ако биха могли узрете ни да възприемат небесните слъва! Не бихме видели, че са отворени небесата над нас. Бихме съзрели Сина Божий – стоещ сред нас, и Духа Светаго – спускащ се над нас, и бихме чули гласа Божия, възвестяващ за Богоствоу на Сина Сителца на света.

Не бихме усетили как Дух Свети слизъл над водите, върнал им добротата, която те имали при сътворенето на света, и ги направил животна сила, възразданя напълната природа. Не са ми били се отворили от светлата, уста на брата видели радостно Утвърдяния ни върху камъка на вярата.

Но богоствоето виждат само чистите души, помирнени от греха не виждат и не чуят.

Хората видели при кръщението Господне небето, но само Иан Предчега видял, че то е отворено. Митрополит видял Господ Исус Христос, когато Той дошъл при реката Йордан, во само Иан разбрал, че това е възплътител се Син Божий, а другите гледали на Него като на обикновен човек, дърводелец и син на дърводелец.

Може би не само Иан видял слизаща над Него възпла на гълъб Дух Свети, но само Той разбрал, че това е Дух

Свети, а другите присели това за полет на обикновен гълъб.

Митрополит може би, чули гласа на Бог Отец над реката Йордан, но само Иан ясно различил Божий светелоство на Неговия Син, а другите чули само грым над водата, както и похвъсано хората присели за грым отговора от небето на Иан Му (Иван, 12:30).

Така и днес, не виждаме облака, закрил небето, но не виждаме, че то е отворено, вдъшваме въздуха, но не усещаме ситуцията над нас и над водите Дух Свети, слушаеме думите на сътворените неосновани и не разбираме тяхната богоствена сила.

Христос дошъл при реката Йордан така, като че ли е бил грезиня. Пази тук идвали хора да просят прощение от Божия Син и Христанте ги кръщавал във водата на Иордан в знак на това, че те са отворени.

Защо Господ, Безгрешният, е поствил някога? Защо Той е принудил Кръстител да Го кръсти в реката? Нима Той е имал грезок? Не. Ние знаем от собственото Му свидетелство, че Той бива свободен от грех. „Кой от нас – говорил Той на Своите врагове – не Ме укори в грех?“ И те мълчали. Защо ипак Той изпаста изясно с каеиете си и казвал: „Така поубавявам да изпълним наша правда?“

Защо? Защото Неговият житейски път се явява за всички нас ukazание на найната малък човешки животен път. И Той, встъпвайки в служение на човешкия род, получил като Богочовек помазаносте от Духа Божий, показва ни, че служението трябва да започне с покаяние, а осъзнаване на своята немощ, и макар Той да нима никъква немощи и грезове, не си пасочил пътя.

Църквата побегутелка

В света скрби че имаме, но декариме: „Аз побегнах света.“ (Иван, 16:33)

В края на всяка Господна година имаме обичай да се обръщаме назад към миналото и напред към бъдещето, за да търсим узори и не успеемте си и надеждата за това, което упомняваме.

Деятелното, презиминалата година в България православна църква се случила множество важни и грядници събития, които ни убеждават в необходимостта мълкът към нас. Найсетне законността възтъргествата и забранителното разколнителите храмове бива върнати на Църквата. Струва ни се, че на дълго време изгледни през настъпаната 2005 г. Църквата в България да навлезе в нов период на възраздане...

Но дали наистина „дълго“ е за Църквата слоботстване на нейната същност?
Преди ли сме, когато пренесаме, че Църквата преминала да излезе от „тежкото положение“, в което се намира и да се възвърне? Или ли сме, когато мислем за това Църквата ни най-сетне да се превърне от вече „убегна“ в пречислявана, в победоноска?

Често не си даваме сметка как в подобни мени неустойчиво и нееднотинно дохония ползот към Църквата се съветски. Неустойчиво подменен самата Църква в небувни съветски дохония. Поменем – ук – с най-добри намерения – истинската Църква в нещдо днот. Защото истинската Църква няма как да бъде „убегна“, няма как да бъде „маргинализирана“. Тя не може да „плати“ и да си „стане“. Не може да „западне“ и не може да се „вороти“. Ази три поддъиме ни ставяме, а за ги знапаме как

се възраздане. Падаме, когато отстъпим от Църквата, и ставаме, когато се освободим от греховете си и възраздане остава чрез Църквата.

Защото Църква е истинната Богочовека и Сам Христос е нейният Главо, а всички ние сме Тялото и, а Този, Който наричаме Главо, е безгрешно по-голям и по-важен от тялото. Той е смислятел на тялото.

Бог не може да бъде губен – ние можем да Го губим за себе си. Той не може да бъде пренебрегнат или отгрянат – ние можем да се самоотгряним, ако не самостригнем от Него.

Той е винаги не просто в съротчието на света, а Той Самият е съротчието на всички, включително и на дявола. Той винаги е Победител. Дори това, когато в глежол победата, Мгновта е най-слаба. И има ли победата в отбавата Му на Креста?

Защото тъмко когато тръгваме към предстелното, към осъждаването и смъртта, Той каза на учениците Си истината: „Аз победих света.“

Защото Ибо дейтелително Го предаде, но всъщност предаде себе си; Него дейтелително Го бичувахме, но всъщност бичувахме себе си; Него дейтелително Го ослепиха на смърт, но всъщност ослепиха себе си; Него дейтелително Го убиха, но всъщност поубиха себе за себе.

И във всеки миг Той бива Победител. И всички, които тръгват за Църквата и станала истинска членове на Църквата, бива победители. Други когато бива гонени, ослепени, бичени до смърт, озултани, отгрянани, подгрянани – те винаги, и във всички бива победители на Христа и в Неговия Църква.

Нима истинска победа освен приобщианосте към Нета? А това възраздане, което ние осъществяваме чрез Църквата. Защото Въсподобител е в Габриел на Църквата, а ние сме членове

на нейното спасително тъко.

Самото тяло на Църквата е истинска победителство. Защото, ако ние не се възлюбваме от Светия Дух, ние сме глжеимени христинци, а гледем себе си и другите, че сме членове на Православната Църква, а сме обгети от друг Дух.

Защото ние глжеимени на същността на Църквата, шом гледам на нас като на човешко учреждение. Ако Църквата е човешко човешка, тя не бива била истинска. А Църква, която е истинска, не е спасителна.

И дори когато намират мечтам за нейното „възвъздрешане“ на „декарително“, ние всъщност гледем мечтам в нашето съшестване на Църквата с нейния отровни човешковострой дохония.

Истинската Църква е Бого-човека. Нишо друго ние можем да искаме от нея, освен да бъде Църква, т. е. да бъде истинска, т. е. да ни спасява, т. е. да ни приобщиане към Бога.

И нишо по-добро не можем да искаме за себе си освен приобщианосте към истинската Църква, т. е. към Православното.

Църквателно ние гледам в невярна вариане себе си съветските мени. Защото всички съветски мени не поместват върте вярте, а душа на всеки от членове на Църквата е по-същностна от всяка същност, а душието която полза за себе си, ако приобщиане към Бог. (Мат. 16:26)

Този свят с смъртна, а душа е пречислявана за живот вярте. Защото възпла гонени, ослепени, бичени до смърт, отгрянани, подгрянани – те пребудат в Църквателно.

Когато се обръщаме към миналото и виждаме богоствено, ние всъщност виждам ги обръщаме в светити Глго, защото Той е в края на възплътител се Син Божий, Той е отидъл крак на миналото, и на бъдещето.

ХРОНИКА

Рождествено богослужение
в катедрата „Св. Александър Невски“

На 24 декември, Бъдни вечер, Негово Светейштво Българският патриарх и Софийският митрополит Максим отслужи в ПКСХП „Св. Александър Невски“ чар-жествена рождествена служба. В богослужението участваха и висшкоропченският митрополит на САЩ, Канада и Австралия Йосиф, архиепископите Левкияк еп. Павел, Деволски еп. Теодозий, Зенполюски еп. Николай, викарий на Софийския митрополит, Марканополюски еп. Константин, и висшкоропченският архимандрит: архим. Наум, главен секретар на Св. Синод и председател на храм „Св. Александър Невски“, и архим. Йоза, протопротоиерей на Софийския митрополит, както и храмното духовенство и представители на стотици хиляди храмове.

Патриарх Максим пронесе слово за Рождество Христово и по традиция благослови транспата за Бъдни вечер.

На Рождество Христово, 25 декември, в катедралната катедрала „Св. Александър Невски“ бе отслужена празнична служба.

Монашеско постригение

На 19 декември в Софийския енория бе извършено монашеско постригение. Достигащият послушник на Дивотинския манастир „Св. Троица“ краище Кирил, Христо Тодоров Димитров бе постриган с монашеско име Николай.

Водосвет за празника на Национална служба „Гранична полиция“

На 22 декември с професионален празник на Националната служба „Гранична полиция“, която през 2004 г. отбелязва 125 години от своето създаване, в този повод през паметника на Исанияния вояк бе отслужен водосвет от Негово Превосходенство Зенполюски еп. Николай, викарий на Софийския митрополит, в съслужение с протоиерейта архим. Йоза. Присъствваха към присъщите генерали, офицери и служители от Гранична полиция водосвет министърът и вицеприветните работи проф. Георги Петкалов.

Честване на пед. Наум Охридски

На 23 декември, когато Православната църква чества паметта на прп. Наум Охридски, синонимният храм в столицата ж-в „Дружба“ тържествено отбелязва своия празник. По този повод главният секретар на Светия Синод архим. Наум отслужи водосвет.

Свещеническо ръкоположение в София

На 24 декември по време на св. Петка-Св. Никола, Негово Превосходенство Зенполюски еп. Николай извърши свещеническо ръкоположение. В по-високата духовна степен бе възведен доктор Виктор Тра-

Водосвет в новострой за храм

На 27 декември, когато се чества паметта на архидякон Стефан „Св. Десятец“, Негово Светейштво Патриарх Кирил еп. Николай отслужи водосвет в новостройния за храм, посветен на първочемпион в столицата ж-в „Св. Десятец“. Храмата се изгражда от Софийския св. Митро-

рополит св. Литургия. Съслужението бе организирано от свещеника Патриарх Кирил еп. Константин, архим. Наум, архим. Марко, архим. Синоий и свещеници от София.

Негово Светейштво патриарх Максим прочете синодалното Рождествено послание и отпрати свои привоствителски благослови към всички православни християни в страната и чужбина.

Постригението бе извършено от преепископа Зенполюски еп. Николай, викарий на Софийския митрополит, а висшкоропченският манах ще се подготвя по духовното ръководство на архим. Пахомий, архимед на Дивотинския манастир.

Академични новини

Патриаршеско богослужение на Васильовден

На 1 януари, Обращение Господне, Църквата ни чества паметта на един от най-талантливите свои архидяconi Павел и св. Васильев Велики. По този повод Негово Светейштво Българският патриарх и Софийският митрополит Максим отслужи в ПКСХП „Св. Александър Невски“ св. Васильев литургия, която се отслужи 10 пъти в годината. В съслужението участваха висшкоропченският епископ Девол-

ски Теодозий, Зенполюски Николай и Марканополюски Константин, висшкоропченските архидяconi Павел и св. Васильев Велики. По този повод Йоан, храмното духовенство и свещеници от стотици храмове.

Безс. Литургичният патриарх, архидяконите и свещениците отслужица благодарствен молебен по случай настъпването на нов календарна година.

В своето слово патриарх Максим благодари на

Вести от Видинска енория

На 6 декември, св. Петко-Иванов и димон Иван Иванов от ПКСХП „Св. Александър Невски“.

Привежда за празника, посветена на митрополита, пример за което ни дава животът на света-чудотворен, промислен архим. Иван.

В края на службата Видинският митрополит прозвонил вдовено слово за подвига на чествания свя-

Тито. Както всички ние благодарим за притежата година, за благоденствието на светата ни Църква и благодаренство на слятата ни Родина. Както и всички Божие-полюбители: ари-духата на започващата година, той отчеиска пожелая на православните християни в България и извън нейните територии предно време, благодарности живот и душворен спасение.

ЦВ

Академични новини

Научен семинар „Източнокръвната музика“

На 17 декември в Аудиторията на СУ се проведе първата сесия на семинар, посветен на източнокръвната музика.

Семинарът беше иницииран и организиран от Катедра за систематизиране на Богословския факултет и секция „История на музиката“ при Института за изкуствоведение при БАН, преподаватели от Богословския факултет, от университетите в София и Шурем, специалности от Кирило-Методиевския научен център и от Музикално-театрален „Проф. Панчо Владигеров“.

Семестрално участие взеха в ст. и с. П. ст. д-р. Ел. Тончева, ст. и. с. П. ст. д-р. Кс. Куомландски, ст. и. с. П. ст. д-р. Е. Г. ст. д-р. Г. Попов, доц. Д. Димитров, ст. и. с. П. ст. д-р. А. Атанасов, ст. и. с. П. ст. д-р. Кр. Янкова, ст. и. с. П. ст. д-р. М. Димитрова, ас. док. И. Иванов, ст. и. с. П. ст. д-р. А. Атанасов.

Семинарът се превърна в среща на музикантите, които изучаваха първоната музика, а не само музиката, която и реализират в живата богослужбена традиция на Църквата.

Възгледано слово пронесе доц. Д. Димитров, зам.-декан на Богословския факултет и главен диригент на симфоничен хор при ПКСХП „Св. Александър Невски“.

Слово пронесе проф. д-к. Е. Тончева, ръководител на секция „История на музиката“ при Института за изкуствоведение при БАН.

Семестрално участие взеха в ст. и с. П. ст. д-р. Ел. Тончева, ст. и. с. П. ст. д-р. Кс. Куомландски, ст. и. с. П. ст. д-р. Е. Г. ст. д-р. Г. Попов, доц. Д. Димитров, ст. и. с. П. ст. д-р. А. Атанасов, ст. и. с. П. ст. д-р. Кр. Янкова, ст. и. с. П. ст. д-р. М. Димитрова, ас. док. И. Иванов, ст. и. с. П. ст. д-р. А. Атанасов.

Семинарът се превърна в среща на музикантите, които изучаваха първоната музика, а не само музиката, която и реализират в живата богослужбена традиция на Църквата.

Възгледано слово пронесе доц. Д. Димитров, зам.-декан на Богословския факултет и главен диригент на симфоничен хор при ПКСХП „Св. Александър Невски“.

Слово пронесе проф. д-к. Е. Тончева, ръководител на секция „История на музиката“ при Института за изкуствоведение при БАН.

Слово пронесе проф. д-к. Е. Тончева, ръководител на секция „История на музиката“ при Института за изкуствоведение при БАН.

Слово пронесе проф. д-к. Е. Тончева, ръководител на секция „История на музиката“ при Института за изкуствоведение при БАН.

НОВИ КНИГИ

Преподобни Юстин Попович

„На богочовешкия път“

Книгата е поредният важен принос на издателството на Зографския манастир към съвременната православна книжовна. Сякаха общият животосъобщение, а също и непубликуван и във творения, проповеди, молитви, дневници, писма и статии на прп. св. Юстин Попович (1894-1979). Преди писанието, някои от които съвсем интимни, ние ще съобщим предателствата си за единството на живота, делата и богоугодността на един от най-святите стоджери на православното благочестие и в богословие през XX в., наричан „отца на Вселенската Православна Църква“, „мощно крепло срещу духа на अवсетковане“, „корчицата на православните богословци“, неговата проповед е истинско и съществено продължение на проповедта на светите отци“.

СЪОБЩЕНИЕ

„Църковен вестник“ съобщава на своите читатели в ИНТЕРНЕТ, че нашето сътрудничество и живия или мисловен одор:

www.synpress-bg.org

Е-тайл одрест на вестника и Синодално издаване сто:

synpress@abv.bg

† IN MEMORIAM

На 24 декември, след кратко боледуване почина

протоиерей д-р БОРИС и. ГОРТЕСКИ в. КРЪСТЕВ

Прот. Борис и. Кръстев е роден през 1946 година. Завършил Софийската духовна семинария в Черешки, след което учи в Духовната академия „Св. Климент Охридски“. Завършил ветеринарна медицина в Медицинската академия в София. Работи 30 години като лекар и професор в невен, а преди две години поема по благословение път на духовни pastри. След единадесетгодишно служение като енорийски свещеник в Буसानци, от началото на 2004 г. той обогатява новонаосновата Българска православна община „Св. Седмочисленици“ в Загреб, Република Хърватска.

Бог да го прости!

Освето се възвисяно на 30 декември в църквата на Централните софийски праби от Негово Превосходенство Зенполюски еп. Николай.

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК ПРЕДИ 100 г.

Справка: на "Църковен вестник" отредиха един век за повод не само за умишлени съчинения, за обичайната констатация колко повишаване времетраенето на вестника. Како въплътена откъсна от страниците, публикувани в нашия вестник през 1905 г., от изданието първоначално отпечатано, се отнасят до днес по последен път за актуалност на българските патристи и на Църквата на пред и извънземна отговорност. Духовната криза, в която се намира и днес България, е продължение на много по-стари кризисни процеси, често осмислени в криво кля разбирането на днешните явления.

Духовенството и В нашата белетристика и хумористика

Българският народ, който познава тия грамидни заслуги на България и в нашия българското духовенство, обкръжава ги с със своето безгранично доверие, почит и уважение; и досега в цялото общество, когато има народно правнство, което се грижи за всичко и всичко покрови, все пак духовенството остава един мощен фактор в туй ръководене, и в нашето общество, и досега народът повече се доверява на смесената, отколкото на другото; него туй, нему вярва за всичко. И по нашето мнение, народът добре прави, защото туй духовенството, което е правнство и безотчетно е ръководило неговите съдбини с и мъчението е отстоявало неговите права, и сега няма да му постои погрешен път в сега няма да го забравя на нещо лошо и глупост. Така гледа народът на духовенството, но тия възгледи не се споделят от всички. [...]

За голяма жалост, от скоро време нима една чиста и висока интелектуална работа в много малка, състояща се от учители и писатели, сили се да изгорят тия грамидни заслуги на българската църква и българското духовенство и обхваща с и пресмеси и криво, укор и глуметство, на юри и съвест. Не само в публичните създания, в учителските конференции и други тържествени случаи тия малки наши учители и писатели не се стесняват да имат Църквата и духовенството правнство на точка на своите най-поско критика и пресмеси, но похвати се в такива литературни произведения, които Църквата и духовенството се рснват в най-черно и красив и привличат им се най-унизителни създания. Някои белетристи смекта

за достойно на своето писателско художествено перо да представят в някои свои произведения и повести съвременно на духовенството в такива роли, които унизават не само негово творчество, но и неговото съзнание. Някои духовници пък в своите вестници и списания изнесоха цял списък хумористични картини, в които духовенството и свещенослужителите се представят заради явна или тайна примади учители; не моесте така също да създават типове на пивници и

те, заради един или двама случайни примера; не моесте да създават типове на хумористици, които не отговарят на своето високо и свето значение. Подобно изсидие на духовенството и неговите представители е било неправилно и гръб. От такива паднали личности може да се създадат портрети, но нито как те не бъде благодарни, а съществено на духовното правнство, защото и те самички не искат да има как те не бъде благодарни, а съществено си съзнанието, които нежд недостойно съзнание и високо звание на свещенослужителя. Именувайте, господа писатели и художници, лица, посочвайки личности и примери на падение, установяване или забравяне, какво за това ни не бърка; но щадете съвременно на духовенството, което е правнство тук грамидни заслуги на Отечеството и други, и което има право на ването уважение и почитание!

Християнството и нашите „западници“

Завсеки, интересуващ се от живота на западното човечество, и не е тайна, че в сфери на неговия личен, семейн и общински живот там господства едно особо изключително и различаващо се от нас, една висока сила. Живота на западника, личният негов живот с цяла история на самия, безспорно висше, нишета и отчуждене, на мъжа, емоцията и престапленосте. Семейният живот –

модерните с форми и идеи, които са дали вие своите „слабости“ и от които с мъжа и преходите нека да се избавят самите им западни господства. А по своята убог? У нас пък, както че ли под някак демократично или явне, се прави живото обратно, западното е културното и напредничавото, а най-старото нише е старо, некултурно и варварско. Но и това с малко, У нас се забавлява тен-

остарели закони“, с една дума: ще продължаваме ли съзнателно или безсъзнателно да се деградирваме, тогава нека още от сега знаем, че за тия наша модела и антирелигиозно дейност нещата краи на нашето агитационно общество не паде върху нас, ние си имаме, па и сега, животът на българското общество ще бъде много повече от съсредоточение в пълтат, оправдане на

СЪДМИЧНО ИЗДАНИЕ

това с живот на разкоша, коварството и прелобожаване, живот да се живее здраве и умират от скука, или пък обртно – живот на бедност, изключително, кромиди и тръгачи несеми дни живот. А обществено-социалният живот се е прерадил на пъстра отчуждена арена на притеснение и бедност; на обогатяване, на наслаждение и чувственост, и глуп, мигри и страдание. Но нещо повече. Дие на Запад под булото на „културно-напредствени идеи“ открито се проповядва варварство и убойство, прелобожаване и буза, лицемерие, завист, обман и коварство, високомерие и алчност, занедък, дурност и свирепост. Общи и общински неща там станаха: привърнатост към съетното, гонобитва за мъждоиздаване, жестокостта в преследването към болящи и ищия. Това е, в малко о избягати думи казано, обидното „културно-напредство“ състояние на западния свят. [...]

В противен случай, не само безполезно, но и безразсъдно престъпно е да се

денцията колкото се може повече, от прогресивни пак съобразения, да се живее цялото западно културно-напредствено ратление. Вследствие именно на тия погрешности логика и неразбрано детинско стремление да се копира всичко западно като „културно“ и „модерно“, вие наталгаме и наталгаме, как в западната нравствена пустина и ратление, туй и в недосторелите утчици и лютостворни западни религиозни, социално-философски и нравствени идеи. [...]

Противоположното ни християнство е единично, което предначаване и ще привлече веруещия към истинствено културно творчество, към реализирането в човешкия индивидуален и колективен живот на неговите първоначални неговата самоотвержена любов.

Не че тие се това разбер, ще върват за безумно и без спир и за по-нашата по „модерни“ западни религиозно-социално-макинавизъм и унитарни еготицистически рационализъм, ще глумат ли на бождеството Христова Евангелие като на „деборн от

страстта и ариарията, а разбуляването на човешка в обществото и отгрателите звар.

А се обещавали ни трезво и се съзнаем ли и придем, че не нравствено раздвателен Запад, а Православният Исток е нашата единствена спасителна идея, не само с тая своя непоколебима идея ще можем да изживеем в парството на любовта и свободата, и ще стане тия идея наша, туй че я израз, религиозно-нравствена крва и пълно-правеност на крва и пълно, тогава придем да изживеем в това процес, тая религиозно-нравствена еволюция ще обеме не само човешкия нас, но, дълбоко върват, и цялото човечество; ще се свърши с достижението на един „богочовешки организъм“, възродеността и пълното реализиране и тук на земата на бождеството Христова начална любов, братство и свобода.

Д-р Сп. Цанков
Първоин вестник,
30 декември 1905 г.
бр. 38/39, стр. 451

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2005

Продължава абонаментната кампания на „ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК“ за 2005 г. За да изтънчива своята мисъл, официалният вестник на Църквата ни се изкушава от своите четатели. И то не само от вас, които сега четете тези редове, но и от притежатели ви, някои от които ложе и да не познават нашето издание. Чрез своя орган Св. Синод на Българската православна църква осъществява важна част от своята проветна дейност. Како разпространяване „Църковен вестник“, ние всички ставаме съпричастни на тази благовестическа мисия и всеки полагаме за осъществяването на нашата кауза в Църквата и в света.

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонарирате

Име: Прозиме
Фамилия
гр./с п. код общ
обл. ж.к./ул. №, бл.
вх. ап. тел:

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложен документ за платен абонамент (банково бордеро или почтенски запис).

Щетице на абонаментна са на стр. 8

Пътят на Ващите мисас

Служителите на държавата на Св. Дух

Изложба на Тақсидиите и извороденската култура в Кръпата на христанитетата „Св. Александър Невски“, организирана от Националния държавен архив на Република България и Института за изследване на при БАН, на дана повод да осмисляме ролята на монаха-пътник в българската култура.

Пътникът джма, тақсидиот означава „пътник“. Тақсидиите са старина традиция на пътуването монаси, които събират мисаси в различни манастири. През време на турското иго монах-пътник се нагърба с още много дейности и се превръща в изключително важна институция.

През петвековното османско владичество, когато българската държавност е била униожена, част от нейните функции са били поети от Църквата. Централната власт в Османската империя е била по принцип толерантна към православната монахия, много от които са били не само големі духовни средина, но също така и крепости, икономически центрове и важни културни институции, при това напълно легитимни, защитени от законка (вер султани, ферман и пр.).

Така например всички сгради, които съставят днес огромна комплекс на Зографския манастир, са строени изцяло през османско време. Същото важи и за Рилския манастир (без Хрелювата кула) и пр. В значащата стена това строителство е било възможно благодарение на монхе-пътници. Такиа неумора работи е останала до голяма степен невизима. Защото те са служители и вие видявате миса държавя, а в Държавата на Св. Дух.

През османския период особено нараства ролята на големите манастири (Зографския, Рилския, Хиландарския и др.), които изпълняват функцията на духовна столица. Те все повече ославят своето призвание да бъдат не само място за усомнение и багство от света, но и мисонерски срещана.

Те са не само важна точка на силн личен житейски пробив в търсене на богоблизост, но и начална точка на мисонерско завръщане в света. Оези, които отива в манастира, търси так освобождение от всички светски изкушения, изкушения и преради през приток и непрестанно богопочиване чрез молитва. Изгледа парадоксално, че аспоселате Църквата праща някои от тези монахи обратно в света, от който те са изгнани.

Възможно протичане имате. Монахе-пътници се избират сред оези, които са се преобнови със светското в себе си и са постигнали максимално. За так потапяне в стияната на света не е дървяна назад или прекъсване на молитвено богопочиване, а ново първоане и монахско посвещане.

Това не е „завръщане в света“, защото *beatum ot oena* вече не е същият. Той се е преобразил в нов човек с ново име и нова дейност. Важна част от тази дължа-

Исторически документ.
Първият от архивския коопоратив есаиб, 1798 г., от Рилския манастир.
ИИТ

ност е пратичеството, като мисията не е сред епископи или иноверци, а сред православна християнска народи. То не е плод на лична инициатива, а мисонерско и дълбоко промислена и проведена стратегия на Църквата и на съборното манастирско ръководство.

Такава вътрешномонашеска мисонерска дейност не е по силите на всеки. Тя се осъществява само от избрани йеромонахи; често те са промигнати. Натрпнали са не само образование, но и духовен опит, който позволява да станат извънредни, духовни пътници и учители на народа, проповедници, кинжовници, организатори на поклоннически групи и пр.

Ярък образ на такъв монах-мисонер е от края на XVI и началото на XVII век с св. Йозиф Зографски, пратник на Зографския манастир, който пътува из цялата северна българска краища. Може би такъв е бил и неговият духовен наставник (в средата на XVI в.) св. Тома Кошовието, също атонски монах пратник на мисия в София. За съжаление първите три века на турското иго са по-слабо проучени и в това отношение.

От XVIII и XIX век обаче са ни известни стотини имена на монахи-пътници, някои от които са оставили трайна диря в историята. Сред тях са Йозиф Брайтца (1714-1757) от Рилския манастир, св. Писков Хиландарски (1722-1773); св. Дамаскин Габровски, мисонерски тақсидиот в Свиштов, загинал като свещенномъчник на 16.11.1771 г.; Димитрий Агафонски (с 1827 г.) от Зографския манастир, хитроисван за Антонийски епископ през 1763 г. и управявал епископата си в Пазарджик над 60 години; Неофит Хиландарски Бозев (1785-1848); Неофит Рилски (1793-1818) и пр.

Монахското пътничество е било свързано с „насерешното“ му движение на поклонничеството, при което миряните са търгвали на свое пътничество от света към света, към светите обекти. Именно монхе-пътници са били главните организатори на поклонническите дружини. Те не само са познавали пътищата и административните процедури (разрешения и пр.), но и са били упълномощавани и предпазени, изготвяли са и извървяват тази работа – както стримо светските османски власти, така и стримо църковните институции.

Дейността на монаха-пътник е била свързана и с мерката от меток (архаичната мярка) на големите манастири. Такиа метос е имало в почти всички български градове, в някои от които имало представителства на посветяванията.

Най-много метоси (но имао 20 десинте български земи са имали Рилския манастир, „Хиландар“ и „Зограф“). Обикновено метосите са били манастирски имоти в градовете, при тях е имало училища, изготвяли са им вероучнически, кръщаващи са ги, разпределяли са книги, щами на своите манастири и чуждогории икони, мнозина обгръждали са всички в духовно отношение пасторото, което не винаги е имало свой епископски съвещник.

Ако погледнем картата на известните ни манастирски метоси, поклонническите и тақсидиите пътници, не е уседна нагледно, че Държавата на Св. Дух е разполагала по всякъде с гъста мрежа от работещи структури, на чието неистратна дейност до голяма степен дължим духовното ославяне на българите под иноверското иго.

Монах-пътник е бил живата връзка, която е осъществявала двупосочната връзка между тогавашните духовни стотини на България (везимте манастири, начело с Рилския „Зограф“, „Хиландар“ и Българския св. Лука). Благодарение на такиа мисия, от една страна, се поддържа и укрепва православната вера у българския народ, а от друга страна, се въздигат самите обекти.

В това отношение може би най-показателен е случай-

Миниатюрна икона – 12-те големи пратници.
XV в. ИИТ

Копия на монхе-пътничеството и образжение на св. Три свещеници.
Йозиф Кошовието от Самоков, първа половина на XIX в., от Рилския манастир. ИИТ

из в съставянето на „Хиландар“ след опожоштелния пожар, който униожавяа половина от манастирските сгради в началото на XVIII век. През целия следващ период от около век и половина тақсидиите са приоритетна дейност за обекта. Стана се дотам половина от иноите да търгват на „такса“ и други частици от Господския Кръст и разнасят от монахе-пътници за събиране средства за въздигането на манастира. Обикновено на такъв пътници са били на брат му Лаврентий, са били първи съкръсти именно с тази дейност. Третият брат пък – поклонник Вацо от Банско – е най-ярният представител на кититорството (дарителство). С негови иждивение се въздига цялото криво с камбанарията в „Хиландар“, храмът „Св. Богородица“ и „Зограф“ и огромното итночно криво с всички манастири. Вирочем първата заветава и базиликария си къща в Банско като меток на „Хиландар“.

XVIII и XIX век са сушимизирани в развитието на тақсидиите, поклонничеството и разпространението на манастирските метоси по нашите земи. Естествено, след Освобождението ролята на монахе-пътници в българското общество рязко спадна. По-голямата част от дейностите, които е имало на релсите си тақсидиите, са поети от други институции и насочени в други, най-често светски направления.

Несусто модерната българска държавя прапи монах-пътник сжак излизан и изживяв времето си. Обществото до такава степен му образбъ гръб, че дори не забелязва как се разпада традиционната система на метосите, много от които са униожени бесследно. Запада и поклонничеството.

Оче много преди цяването на комунистическото управление цялата тази структура е фактически униожена.

За съветските изследователи тақсидиите от ищно принадлежат на далечното минало. Но монах-пътник още не е изчерпан своята мисия.

В десинте времоя на секуларизацията, съкратеност, отстъпчивост и духовно обезличаване отново може да възникне обществена потребност от монаха-мисонер, неуморяна пътник по терсия път на Христа.

Георги ХРИСТОВ

Монхе-пътничеството. 40-те години на XIX в., от Рилския манастир. ИИТ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2008 г.

Църковен вестник*		св. „Дунавна култура“	
1 година	21.90 лв.	1 година	18.00 лв.
6 месеца	10.50 лв.	6 месеца	9.00 лв.
3 месеца	5.25 лв.	3 месеца	4.50 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА:
СВ. СИНВОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 987-56-11
тел. факс 980-30-16
e-mail: svsynod@abp.bg

Главен редактор
ГЕОРГИ ТОДОРОВ
Република не е корупция.

Банковска сметка на Синводално владение на БПЦ
ТБ БАНКО, клон Европа – София, ил. „Св. Невилън“ № 19
банков код: 600 96 008, сметка: 1031474016

Сметка дясно в картата на вестника: www.abp.bg и Банковски данни, а когато да се използват: svsynod@abp.bg и попълвателни код на издателство.

Напомяваме, че „Дърковен вестник“ съдържа всички текстове и изображения и не винаги да се използва за битови нужди.